

Kontroler biletów

511204

Inna nazwa zawodu: kontroler przewozów

Zadania i czynności

Kontroler ruchu kolejowego nadzoruje bezpieczeństwo ruchu pociągów i czynności związane z manewrowaniem nimi oraz właściwą organizację pracy stacji. Jest on pracownikiem Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych i podlega naczelnikowi Zarządu Przewozów. Kontroler nadzoruje określony rejon obejmujący kilkanaście stacji i na jednej z nich ma swoje biuro. Swoją pracę wykonuje według planu miesięcznego zatwierdzonego przez zwierzchnika. 16 dni roboczych przeznaczają na kontrole posterunków ruchu i jazdy kontrolne pociągami. Plan pracy jest poufny i kontrole te są niespodziewane.

Czynności kontrolerskie wykonuje w dzień i w nocy.

W czasie kontroli sprawdza pracowników kolei przyglądając się ich pracy. Kontrolera interesuje przestrzeganie zasad prowadzenia ruchu kolejowego i manewrowania pociągami i wagonami oraz prawidłowe prowadzenie dokumentacji, a także sprawdza wyposażenie posterunku i prawidłowość wykonania poleceń i zarządzeń zwierzchników. W zależności od czasu i natężenia czynności kontrola może być doraźna lub szczegółowa. Fakt kontroli odnotowuje w sprawdzanych dokumentach i książce kontroli stacji. Kontroler odpowiedzialny jest za eliminowanie powtarzających się zagrożeń w ruchu kolejowym i nieprawidłowości w dokumentacji.

W czasie jazd kontrolnych obserwuje prowadzenie ruchu kolejowego z punktu widzenia maszynisty. Personel na posterunkach nie wie o tym, że w lokomotywie jest kontroler i może popełnić błędy, których kontroler nie uchwyci obserwując pracowników bezpośrednio. Zauważone w czasie kontroli wykroczenia są przedmiotem analizy, a dzięki szkoleniu i doraźnym zarządzeniom są eliminowane. Pozostałe robocze dni kontroler przeznaczają na pracę biurową i udział w naradach roboczych. W czasie narad przedstawia wnioski z przeprowadzonych kontroli. Do obowiązków kontrolera należy przeprowadzanie egzaminów sprawdzających pracowników PKP i kolei będących pod nadzorem PKP (np. bocznicach).

Kontroler ruchu uczestniczy w komisjach wypadkowych, musi być więc dyspozycyjny i dlatego wyposażony jest w urządzenie przywoławcze - pager. Najczęściej jest przewodniczącym komisji wypadkowej, a wtedy celem jego pracy jest ustalenie przyczyn wypadków i wskazanie pracowników winnych tego zdarzenia. Zadaniem kontrolera jest sporządzenie protokołu z miejsca wypadku i przekazanie sprawozdania zwierzchnikowi. Do obowiązków kontrolera należy również przewodniczenie komisji przeprowadzającej egzamin dla pracowników służby ruchu. Egzamin ten decyduje czy kandydat do pracy może pełnić obowiązki dyżurnego ruchu, manewrowego, odprawiacza.

Kontroler ruchu uczestniczy także w komisjach egzaminacyjnych innych służb PKP oraz na polecenie zwierzchnika w różnych rodzajach komisjach dotyczących bezpieczeństwa ruchu pociągów i manewrów.

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy

Praca kontrolera w czasie przeprowadzania kontroli posterunków ruchu wiąże się z dojściem do nich również w nocy i w każdych warunkach atmosferycznych. Kontroler często korzysta z prywatnego samochodu dla ułatwienia sobie pracy i szybkiego dojazdu. Do miejsca kontroli dojeżdża również pociągami, a niekiedy miejscem jego pracy jest kabina lokomotywy. Większą część czasu spędza w pomieszczeniach zamkniętych, takich jak biuro lub nastawnia. Do szczególnie uciążliwych należą natomiast warunki pracy w czasie ustalania przyczyn wypadków - pracuje wtedy nawet kilkanaście godzin, niezależnie od warunków atmosferycznych znajduje się na torach, pośród pracujących maszyn i przejeżdżającego obok taboru.

warunki społeczne

Kontroler ma nieustanne kontakty z ludźmi. Wielu z nich dobrze zna i musi indywidualnie podejść do pracy każdego kolejarza, biorąc pod uwagę jego charakter i temperament. Typową formą porozumiewania się w jego pracy są rozmowy telefoniczne i radiowe oraz przekazywanie informacji na piśmie.

warunki organizacyjne

Kontroler organizuje sobie pracę samodzielnie opierając się na przepisach kolejowych. Plan jego pracy zna tylko zwierzchnik, gdyż kontrole są niespodziewane. Część swoich zadań wykonuje w zespołach, kiedy to uczestniczy w komisjach egzaminacyjnych i naradach dostosowując się do ustalonych terminów. Kontroler zobowiązany jest też do pełnienia dyżurów w dyrekcji kolei i dyżurów w domu (jest to związane z uczestnictwem w komisjach wypadkowych). Czynności służbowe wykonuje w mundurze kolejowym.

Wymagania psychologiczne

Osoba pracująca na stanowisku kontrolera ruchu kolejowego powinna być odpowiedzialna i zrównoważona. Charakter tej pracy wymaga opanowania, gdyż kontroler nie może przeszkadzać personelowi służby ruchu w wykonywaniu ich czynności. Kontroler analizuje sytuację i zachowanie pracowników, a uwagi kieruje na piśmie do naczelnika stacji. Powinien powstrzymać się od napominania bezpośrednio na posterunku, by sam nie stać się zagrożeniem dla ruchu pociągów. Musi więc to być osoba bezkonfliktowa, a jednocześnie stanowcza w decyzjach i konsekwentna. Nie może sobie pozwolić na to, by podlegli mu pracownicy mieli wpływ na jego postanowienia. Kontroler może zasugerować naczelnikowi stacji przesunięcie pracownika na inny posterunek, gdy stwierdzi, że nie wywiązuje się należycie ze swych obowiązków (np. są dla niego za trudne). Wymaga to umiejętności oceny człowieka i szybkiej oceny sytuacji podczas kontroli. Kontroler powinien być sprawiedliwy w swojej ocenie - jego decyzje mają wpływ na zarobki i awanse personelu. Ustalając przyczyny wypadku decyduje, w jakim stopniu sprawca wypadku będzie ponosił odpowiedzialność za zaniedbania.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

W chwili awansu na stanowisko kontrolera pracownik powinien mieć II kategorię

zdrowia. Kategorie zdrowia, wzroku i słuchu ustala lekarz kolejowej służby zdrowia. Kandydat musi być sprawny fizycznie i przechodzi badania okresowe co dwa lata. Kandydat, który awansuje na stanowisko kontrolera musi mieć kilkuletni staż na innych stanowiskach służby ruchu, gdzie wymagania co do stanu zdrowia są większe. W wypadku, gdy lekarz podczas badań okresowych stwierdzi, że kategoria stanu zdrowia obniżyła się kontroler zostaje odsunięty od tej pracy. Do awansu na stanowisko kontrolera ruchu kolejowego wymagane są pięcioletni staż pracy w PKP (w tym 3 lata przepracowane w służbie ruchu), wyższe wykształcenie i zdanie egzaminu na referendarza. Kandydat na to stanowisko powinien doskonale znać przepisy kolejowe i posiadać szeroka wiedzę o kolejnictwie. Preferowane jest wykształcenie wyższe techniczne o specjalności inżynier transportu kolejowego. Tę specjalność można studiować w następujących uczelniach:

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Do awansu na stanowisko kontrolera ruchu kolejowego wymagane są pięcioletni staż pracy w PKP (w tym 3 lata przepracowane w służbie ruchu), wyższe wykształcenie i zdanie egzaminu na referendarza. Kandydat na to stanowisko powinien doskonale znać przepisy kolejowe i posiadać szeroka wiedzę o kolejnictwie. Preferowane jest wykształcenie wyższe techniczne o specjalności inżynier transportu kolejowego. Tę specjalność można studiować w następujących uczelniach:

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Awans na stanowisko kontrolera ruchu jest dużym sukcesem zawodowym, a w perspektywie istnieje możliwość awansu na kierownicze stanowiska w dyrekcji kolei albo zakładach podległych dyrekcji, np. na naczelnika stacji rejonowej, starszego kontrolera, kierownika działu, naczelnika zarządu w DOKP.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Do pracy w PKP przyjmowane są osoby do 35 roku życia. W związku z wymaganym doświadczeniem kolejowym szansę na pracę na tym stanowisku mają jedynie pracownicy służby ruchu już zatrudnieni w PKP.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- inspektor bezpieczeństwa żeglugi
- inspektor bezpieczeństwa i higieny pracy
- rewizor pociągów

Polecana literatura

Nowe sygnały - tygodnik wydawany przez Kolejową Oficynę Wydawniczą.

Wolna droga - miesięcznik NSZZ Solidarność.

Przegląd kolejowy - miesięcznik wydawany przez Kolejową Oficynę Wydawniczą.

Engelhardt J., Wardecki W., Zalewski P., Transport kolejowy, Kolejowa Oficyna Wydawnicza 1995 .

150 lat kolei na ziemiach polskich - album, Kolejowa Oficyna Wydawnicza 1995 .

Klasyfikacja zawodów i specjalności, tom V zeszyt 5, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1995.